

Aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer drs. W. Koolmees

Per e-mail verzonden

Cc: de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Datum

20 mei 2021

Ons kenmerk

21-097/KJ/WvV/tvm

Betreft / Onderwerp

Systematiek vaststelling wettelijke grenswaarden

Doorkiesnummer

088 – 368 20 60

Email contactpersoon

Wim.vanveelen@fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte heer Koolmees,

Uit verschillend, recent onderzoek blijkt dat het gevoerde gevaarlijke stoffenbeleid over de afgelopen tientallen jaren niet voldoende resultaat heeft opgebracht¹. Nog steeds zijn en blijven de aantallen werknemers die vroegtijdig overlijden vanwege veelal jarenlange chronisch en te hoge blootstelling aan deze stoffen onacceptabel hoog. In Nederland krijgen jaarlijks zo'n 3000 (ex) werknemers kanker door werk. De FNV heeft al vele jaren achtereen gevraagd om ander beleid; uit onderzoek van de Inspectie SZW (2017) naar de naleving van arboverplichtingen, blijkt dat 70 procent van de bedrijven waar werknemers werken met, of kunnen worden blootgesteld aan, gevaarlijke stoffen, geen enkele blootstellingsbeoordeling heeft gedaan. Een volledige beoordeling en toetsing voor alle gevaarlijke stoffen heeft 7 procent van deze bedrijven gedaan en 23 procent heeft een gedeeltelijke beoordeling en toetsing gedaan². Uit weer ander onderzoek, gedaan in opdracht van uw ministerie, blijkt dat er in de meeste bedrijven geen sprake is van preventie, noch van een gestructureerd arbobeleid en wettelijke verplichte blootstellingsregisters ten aanzien van kankerverwekkende stoffen ontbreken, zelfs bij bedrijven met Koninklijke naam en faam.³

Een belangrijk aspect van het stoffenbeleid betreft het vaststellen van wettelijke grenswaarden voor genotoxisch carcinogene stoffen.

Omdat het voor kankerverwekkende stoffen met een stochastisch genotoxisch werkingsmechanisme niet mogelijk is een gezondheidkundige advieswaarde af te leiden, berekent de (commissie Gezondheid en Beroepsmatige Blootstelling aan Stoffen, GBBS, van de) Gezondheidsraad -op verzoek van de minister van SZW- voor deze stoffen, indien mogelijk, zogenoemde risicogetallen. Een risicogetal is een blootstellingsniveau (een concentratie in de lucht) dat overeenkomt met een vooraf door de overheid bepaalde extra kans op het optreden van kanker als gevolg van die blootstelling.

---

¹ Onderzoek naar het stelsel voor gezond en veilig werken sinds de Beleidsagenda 2012. De Beleidsonderzoekers december 2019

² Arbo in bedrijf 2016

³ Praktijkbeeld van de omgang met arbeidsgerelateerde (medische) gezondheidsgegevens en gegevens over beroepsmatige blootstelling aan gezondheidsrisico's' Cap Gemini december 2017

Voor het berekenen van risicogetallen heeft de bewindspersoon van SZW twee algemene risiconiveaus vastgesteld: een streef-risiconiveau en een verbods-risiconiveau.

De waarde die de Gezondheidsraad op het verbodsrisoniveau berekent, hangt samen met een extra kans op overlijden aan kanker van 4 per 1.000 (4×10^{-3}) bij 40 jaar beroepsmatige blootstelling en komt neer op 1 extra kans op overlijden op 10.000 (10^{-4}) per blootstellingsjaar bij 40 jaar beroepsmatige blootstelling.

Het verbodsrisoniveau impliceert dat dit niet mag worden overschreden.

De door de Gezondheidsraad berekende waarde op het streefrisiconiveau, hangt samen met een extra kans op overlijden aan kanker van 4 per 100.000 (4×10^{-5}) bij 40 jaar beroepsmatige blootstelling en komt neer op 1 extra kans op overlijden op 1.000.000 (10^{-6}) per blootstellingsjaar bij 40 jaar beroepsmatige blootstelling.

Beneden het blootstellingsniveau behorende bij het streefrisiconiveau behoeven geen extra beschermende maatregelen te worden getroffen.

In haar haalbaarheidstoets toetst de subcommissie GSW van de SER altijd de waarde die overeenkomt met het streefwaarderisiconiveau en adviseert zij de minister van SZW als wettelijke grenswaarde een waarde in te voeren die of gelijk is aan de getoetste streefwaarde of hoger kan zijn dan het streefwaarderisiconiveau maar die altijd onder het verbodswaarde-risiconiveau ligt, dat immers nooit mag worden overschreden. Bij een geadviseerde waarde hoger dan het streefwaarderisiconiveau zal de subcommissie, omdat het doel is uit te komen op een wettelijke grenswaarde op dat niveau, na 4 jaar opnieuw de haalbaarheidstoets voor de desbetreffende stof starten om te bezien of dat niveau al haalbaar is dan wel welke verlaging richting dat niveau mogelijk is.

Kortgezegd: in de huidige procedure wordt voor genotoxisch carcinogene stoffen een grenswaarde vastgesteld op basis van door de Gezondheidsraad (GR) berekende risiconiveaus en de uit de haalbaarheidstoets verkregen informatie over de stand der techniek en haalbare blootstellingsniveaus. Periodiek wordt door de SER-GSW nagegaan of een verdere verlaging van de grenswaarde mogelijk is.

De ervaring van de SER-GSW leert dat de publieke grenswaarde van genotoxische carcinogene stoffen nu zelden op het streefrisiconiveau kan worden vastgesteld en dat het bepalen van de haalbaarheid vaak gemoeid gaat met lange en moeizame adviestrajecten. Dit was dan ook indertijd reden voor de toenmalige minister van SZW, dhr. Asscher, om niet te wachten op een advies vanuit de SER, maar om zelf direct de verbodswaarde voor het kankerverwekkende chroom-6 als wettelijke waarde in te voeren. Het had toen nog beter gekund als de minister deze stof en grenswaarde vanaf het begin had laten monitoren door de Inspectie SZW. Dan hadden we anno nu een goed gewogen oordeel gehad waarmee beoordeeld had kunnen worden of verdere verlaging van die grenswaarde mogelijk was. Dergelijke gegevens ontbreken nu.

Naast het ontbreken van gegevens over wat bedrijven met grenswaarden doen (monitoren) is een volgend probleem dat het verrichten van haalbaarheidsonderzoeken wordt gedaan door bedrijven zelf, waarbij nogal eens getwijfeld kan worden aan de uitkomsten van die haalbaarheidsonderzoeken. Binnen het HONS project (Haalbaarheids Onderzoek Nieuwe Stijl) wordt nu gewerkt aan het ontwikkelen van een methodiek voor het beter vergaren van relevante, betrouwbare en representatieve informatie over de haalbaarheid uit de bedrijven. De FNV is van oordeel dat deze stap onvoldoende gaat opleveren; het bedrijfsleven blijft aan zet en bepaalt in grote mate de uitkomst van haalbaarheidsonderzoeken, met of zonder een methodiek verkregen uit het HONS-project. De FNV stelt, vanwege het bovenstaande daarom een ietwat andere procedure voor.

De procedure die de FNV voor ogen heeft houdt de volgende stappen in:

1. Wanneer de GR een advies heeft uitgebracht met de streef- en verbodswaarde voor een genotoxisch carcinogeen stof, wordt in SER-GSW verband bekeken of de streefwaarde meteen

kan worden ingevoerd. Dat kan door middel van een soort quickscan worden bepaald. Bij uitblijven van reacties wordt de streefwaarde ingevoerd.

2. Wanneer de streefwaarde niet kan worden ingevoerd, wordt de verbodswaarde in de regel geadviseerd (zonder tussenkomst van een uitvoerige haalbaarheidstoets). Wanneer, bij hoge uitzondering, ook de verbodswaarde niet kan worden geadviseerd, zoals in het geval van DME, wordt een andere reële waarde geadviseerd.
3. Wanneer de advieswaarde op het verbodsniveau wordt vastgesteld in de wet, wordt na een periode van een aantal jaar door middel van een uitgebreide haalbaarheidstoets bekeken of de grenswaarde kan worden verlaagd richting de streefwaarde. Voordeel van deze wijziging is dat er zonder discussie, direct na het verschijnen van een rapport van de Gezondheidsraad een wettelijke grenswaarde kan worden ingesteld.. Daarnaast levert een 'harde' norm de wettelijke grond voor de Inspectie SZW (I-SZW) om ook zelf de stof direct nadat de grenswaarde wettelijk vastligt, te monitoren. Met andere woorden: het instellen van een wettelijke grenswaarde brengt de stof in het vizier van zowel de bedrijven als de Inspectie-SZW. Een 'dedicated team' van de Inspectie kan hierdoor ook meer kennis opdoen aangaande handhaving van de grenswaarden, genomen beheersmaatregelen door de bedrijven en haalbaarheid van eventueel strengere en dus lagere grenswaarden. Daarmee wordt de activiteit rond de monitoring van de stof verhoogd en wordt bruikbare informatie gegenereerd voor de (uitgebreide) haalbaarheidstoets. Meer zicht ontstaat over wat bedrijven nu werkelijk doen om werknemers te beschermen.
4. Door een expertcommissie in het leven te roepen die de verzamelde haalbaarheidsgegevens weegt tot een preadvies aan de SER-GSW, kan de kwaliteit van de advisering door SER-GSW zelf verder worden vergroot.

Een belangrijke vraag hierbij is of de I-SZW bereid en in staat is om deze rol op zich te nemen. De beantwoording van deze vraag valt onder uw bevoegdheid.

Mocht u besluiten niet mee te gaan met gedaan voorstel, dan is voor de FNV de eerste optie om te stoppen in deze commissie en het vaststellen van grenswaarden voor kankerverwekkende stoffen over te laten aan de overheid. De afgelopen jaren hebben, zo blijkt uit divers onderzoek, te weinig opgeleverd en de FNV wenst niet mee te werken aan een gevaarlijke stoffenbeleid dat bewezen heeft niet of onvoldoende te werken. Wij realiseren ons terdege dat het stopzetten van onze activiteiten in de SER subcommissie GSW grote gevolgen heeft maar wij kunnen vanuit onze missie geen mede verantwoordelijkheid dragen voor de duizenden kankergevallen die jaarlijks zijn te betreuren. Daarvoor zijn de gezondheidsbelangen van werknemers ons veel te hoog. Omdat uw ministerie zich nu bezint op het gevoerde beleid en te voeren beleid in het kader van de Arbovisie 2040, lijkt het ons een juist moment bovenstaand voorstel in ogenschouw te nemen.

Met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV